

שיל"ת

קונטרס

דפידשנו

על סדר הדף היומי

קובץ ביאורים והערות על סדר הדף היומי שנתלבנו
בלימוד בצוותא על ידי

הר"ר זלמן חיים הומינר (ברמ"ש) הי"ו
והבה"ח יוסף יצחק גולדשטיין הי"ו

ובסופו הערות

מבי מדרשא

הלומדים דבני קהלתינו שליט"א

יוצא לאור ע"י

ארגון שיעורי תורה שע"י קהילת קרעטשניף

מבי מדרשא

אחר שקיבלנו תגובות מהקוראים שמעדיפים לשלוח הערות שיש להם על הדף היומי עצמו ופחות מלשלוח הערות על הביאורים משבועות קודמים, לכן הגנו לשנות את ייעוד מדור זה להערות על הדף של הקוראים עצמם ואפשר לשלוח הערות כל השבוע ולהשתדל בחומר מוקלד.

את ההערות אפשר לשלוח במייל sh0533132203@gmail.com

או בתיאום עם הר"ר זלמן חיים הומינר הי"ו בפל' 0533132203

דפידשנז
בברכה מערכת

ג.ב. הביאורים והערות נכתבו תוך כדי לימוד ואפשר ונפלו טעויות ולכן נבקש מכל מי שיש לו הערות או הארות אם יוכל לשלוח בכתב לכתובת מייל sh0533132203@gmail.com

דף כ ע"א

ק. בגמ' נמצאת בפרש הכל טהור וניהדר פרש וניטמיה לבשר. לכאורה צריך ביאור למה בהו"א אין הפרש טמא ואם אינו טמא איך הוא יטמא את הבשר, וגם צ"ב למה בתירוץ דמיירי בפרש טמא כן טהורים הם. ונראה דביאורו כך, דבהו"א אמרינן דאע"פ שהפרש עצמו כן טמא אמרו דהכל טהור כיון דהפרש ממילא אינו ראוי לאכילה או לשימוש ואין בזה נפק"מ אם טמא הוא או לא, והכל היינו הסכין והבשר, ומה דאין הבשר טמא דבו לא נגע המחט, ולכן הקשו דמ"מ הפרש הטמא כן נגע בבשר ולמה טהור הוא. וזה תירצה הגמ' דבפרש עבה איירי וכמו דפירש רש"י דאינו בתורת משקה ולכן אינו מטמא אוכלין.

קא. בגמ' גזו משקין דרישא וכו' לא אשכחן תנא וכו'. משמע דדווקא עכשיו שהקשו דהני ארבעה הן לכן בעינן לומר גזו משקין דרישא, אבל אי לאו קושיא זו אין צריך למוחקו. וקשה דהא לא מצאנו תנא

דסבר כן אלא ר"י וגם הוא כבר חזר בו ואיך לא נמחק משקין דרישא גם בלא קושיא זו, וצ"ע. קב. בתוד"ה לא דיין בא"ד וזה שאין מכשירין משום דס"ל דתלושין לא מכשירין. היינו דאם כן סברו דתלושין מכשירין הוה ליה כן לתרץ דדין זה הוא רק בדם דאינו מכשיר אבל מים דבית מטבחים כן מכשיר. וא"כ קשה לרש"י דמשמע בדבריו דתלושין כן מכשירין ולמה לדבריו לא תירצו כן, דבד"ה האי בשר כתב דבשר של שלמים נאכל בכל העיר ולכל אדם ושם מדיחין אותו ומבשלין אותו ואיכא הכשר טובא, משמע דאפי' תלושין מכשירין דהא הדחה ובישול בתלוש מיירי וכתב דיש בזה הכשר טובא, וכן עיין לקמן מה שכתב בתוד"ה ובשעת דלרש"י מוכרח דסבר דתלושין מכשירין, וממילא לרש"י קשה, וצ"ע.

קג. בתוד"ה ובשעת שחיטה בא"ד ואין נראה דא"כ הוי ליה תלושין וכו'. היינו דלתוס' בכל הסוגיא סברו דתלושין אין מכשירין ולכן א"א לומר

דהכשירו בזה שיפול על הבשר מעט מן המים שעלו עמו מן הנהר. וקשה לומר כן דהא אם תלושין לא מכשירין מה היה החו"א דדמו יכשירו וכן מה החו"א דמשקי בית מטבחיא יכשירו, הרי כל אלו בתלושין איירי ואך יכשירו אותן, ובשלמא על דמו אפשר לתרץ דזהו חיבורו דחיבורו מגופו הוא ועכשיו ששחטו מחיבורו מיד מכשירו, אבל בבית מטבחיא ודאי א"א לתרץ כן. ועיין לעיל מה שכתבנו בתוד"ה לא דיין דגם לשיטת רש"י דתלושין מכשירין קשה, וא"כ לב' הצדדים קשה ואיך סברו בסוגייתנו, וצ"ע.

קד. שם בא"ד ואומר ר"י דעל ידי העור הוכשר הבשר. היינו דבשעת שהעביר הבהמה בנהר כבר הוכשר הבשר על ידי העור. וא"כ קשה למה אמרו בגמ' דבשעת שחיטה עדיין משקה טופח עליה, הרי כבר הוכשר קודם בנהר ולמאי בעינן שיהא עדיין טופח עליה, וא"א לומר דהכשירו הוא רק בשעת השחיטה וע"י העור דהרי אין

זה במחוברים דכבר אינו בנהר, ואם תאמר דכן מועיל ההכשר עכשיו למה לא יאמר כרש"י דהבשר עצמו הוכשר מהמשקה שנגע בו. ואולי אפשר לתרץ דתוס' סבר דהיות והמשקה נגע בו מן הנהר עצמו אז כל זמן שהוא עדיין טופח עליה עדיין יכול להכשירו, ובעינן דווקא שיכשירו בשעת שחיטה דאז ראוי בשרו לקבל טומאה, ומ"מ בשרו עצמו לא יכול להיות מוכשר מן המים שטופח על העור ונגע בו, דהא הוא לא קיבל המים מן החיבור כשהיה בנהר.

דף כ ע"ב

קה. בגמ' ואין כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס. ולכן אין הפת נעשית ראשונה לטומאה, ואע"פ דלכאורה כאן מיירי באוכל ולא בכלי ולמה לא יטמא מאויר כל חרס, והביאור הוא דמ"מ בשביל שהפת תטמא מאויר כלי חרס בעינן דתהא התנור כמאן דמלי טומאה, וזה א"א דהא התנור כלי הוא.

קו. בתוד"ה מי אמר, אומר ר"י הא דלא משני שאני פסח וכו'. היינו דהיה אפשר לתרץ דדוקא בערב פסח שהתרומה הולכת לאיבוד ממילא לכן התירו תלויה עם הטמאה ומשא"כ בסתם תרומה, ועל זה תירץ תוס' דאם הטעם הוא משום דהולך לאיבוד למה בטהורה לא התירו, אלא מזה משמע דלא זהו הטעם להתיר וערב פסח לא מעלה ולא מוריד. אבל קשה דאפשר דאפי' בהולך לאיבוד כן יש חילוק בין תלויה לטהורה, שבתלויה יש בה ממילא צד טומאה ובה מה דהולך לאיבוד הוא צירוף להתיר, ומשא"כ בטהורה דאין בה צד טומאה כלל, וצ"ע.

דף כא ע"א

קז. בגמ' אין הכרעת שלישית מברעת. צריך ביאור בלשון הגמ' דנראה כתרתי דסתרי, דקודם קורא לה הכרעה ואח"כ אומר שלישית דהיינו דעה שלישית, הרי אם היא דעה שלישית אין זה הכרעה, ואולי יש לומר דקורא לה הכרעה

משום דכך אמר ר' ישמעאל אני אכריע, אבל באמת שלישית הוא ואינה הכרעה, ודוחק הוא. ועיין בתוד"ה אין בסו"ד דפירש דאין הכרעת דור שלישי מכרעת ובאמת הכרעה היא ולא דעה שלישית רק שתלמיד אינו יכול להכריע, ולדבריו מבואר הלשון ביותר.

קח. ברש"י ד"ה אין הכרעת בא"ד אבל השתא דלא הזכירו בית ושלח טעמא אהרינא הוא. עיין מהרש"א שביאר דהטעם הוא דנחלקו לגבי ריחא אם הוא אסור כאכילה או מותר כהנאה, דבזילוף נהנה מריחו הוא ולב"ש הוא אסור כאכילה.

קט. בתוד"ה אין הכרעת בא"ד וק"ק לפי' זה דהכא מאי איריא וכו'. לכאורה צריך ביאור למה רק לפי' זה קשה וכי לרש"י לא קשה קושיא זו, תיפוק ליה דאין הכרעת תלמיד הוי הכרעה. והביאור הוא דבאמת גם לרש"י קשה כן ולא רק לפי' זה ממש הוא דקשה, אלא רצה לומר דרק לפירושים אלו הוא קשה ולאפוקי מפי' דר"ח לקמן דלא קשה עליו כן.

פרק ב'

קו. **במשנה לבחמה ולחיה ולעופות.**

צריך ביאור למה בבחמה וחיה נקט לשון יחיד ובעופות נקט לשון רבים. ואולי אפשר לומר דכך הוא הרגילות שאין אדם מגדל עוף אחד אלא רבים ומשא"כ בבחמה וחיה כן שייד שיגדל אחד, ולכן נקט כרגילות בני אדם.

קיא. **בגמ' הא כל שעה שאינו מותר**

לאכול אינו מאכיל. לכאורה קשה דהא בהדיא כתיב דעבר זמנו אסור בהנאתו ולמה ליה לגמ' לדייק כן מן הרישא. והביאור הוא דמן הסיפא לבד לא משמע דלא כר"י דהא גם לר"י עבר זמנו באמת אסור בהנאתו, ורק מדיוקא דרישא משמע דהזמן שאוכל הוא הזמן שמאכיל דתליא הא בהא ודלא כר"י שיש גם זמן באמצע דתולין וכן מאכיל בו.

קיב. **בגמ' ב"ש אומרים לא ימכור**

אדם חמיצו לנכרי אא"כ יודע בו שיכלה קודם פסח. לכאורה קשה לב"ש למאי הוא מוכרו לנכרי ולא לישראל, דבמאי היא עדיפא. וצריך לומר דמועיל טפי

בכך שמוכרו לנכרי ולא לישראל, דנכרי יכול לאוכלו גם אחר שעה שישית, ומשא"כ ישראל. ועוד אפשר לומר דבאמת אין זה מועיל טפי, רק דמיירי שלא מצא אוכלים ישראלים למכור להם ולכן מוכרם לנכרי.

קיג. **בתוד"ה ואי אשמעינן בסו"ד**

ויש לחלק בין חיה לחולדה וכו' דהחיה לא מצנעא כולי האי. צריך ביאור דכאן אמר דלא מצנעא כולי האי ולכן אין צריך בדיקה אחריו דבקל מוצאם, ובגמ' אמרינן דאי תנא חיה משום דאי משיירא מיהת מצנעא, דמשמע דאינו מוצאם כ"כ דלכן בבחמה יש חשש יותר. ויש לומר דזה חידשו כאן דבאמת לא חיישינן לכך ולכן גם בחיה מאכיל להם, והוא משום דבקל מוצאם וכתום'.

דף כא ע"ב

קיד. **בגמ' ונכרי אי אתה מצווה**

להחיותו לא צריך קרא סברא הוא. קשה דבשלמא אם לשניהם מיירי בנתינה או שלשניהם במכירה ניחא דסברא הוא דגר

שאתה מצווה להחיותו קודם
לנכרי שאי אתה מצווה
להחיותו, אבל כאן דמיירי שלגר
הוא בנתינה אבל לנכרי הוא
במכירה, אפשר דאין הוא
מצווה לתת לגר בלא מכירה
יותר מלנכרי שיכול למכור לו
בדמים, דבכהאי גוונא אפשר
דלא נצטווה, ולמה אמר דסברא
הוא, וצ"ע.

קטו. בתוד"ה ר"י אומר בסו"ד וא"ש
אף לר"ת וכו' דמותר להשהות
כותח בפסח. היינו דלר"ת
מותר להשהות כותח בפסח
אפי' בבית ישראל דלדעתו אין
עליו איסור כל יראה דאין זה
חמץ בעין, אבל מ"מ למכור
אותו לנכרי בפסח זה אסור כיון
דליהנות ממנו בפסח מודה ר"ת
דאסור, דעדיין יש בו תערובת
חמץ.

קטז. בתוד"ה חרבו, וכגון שנפסל
מלאכול לכלב. לכאורה קשה
דא"כ במה יכול הוא ליהנות
ממנו הרי אין זה ראוי אפי'
לכלב. ויש לומר דיכול להסיק בו
תנור וכיריים דאין זה אכילה.
קיו. בתוד"ה עבר זמנו בא"ד ועוד
דלא משני שפיר. היינו דאם

הקושיא פשיטא הוא מדיוקא
דרישא א"כ הגמ' לא תירצה
קושיא זו במה דאמרה דצריכא
לשעות דרבנן. וצ"ע למה אין
תירוץ זו שפיר, הרי זהו חידוש
שבעבר זמנו אפי' בשעות
דרבנן אסור בהנאתו ולא הוה
ידעינן דבר זה בלא שכפלו
הדברים. ויש שביארו דאם
לשעות דרבנן אתא היה לתנא
לומר בהדיא דבשעות דרבנן
אסור בהנאתו, אבל דוחק הוא,
וגם קשה למה למאי דביאר תוס'
משום דתנא דשורפין חמץ כן
ניחא תי' הגמ' ולא אמר בהדיא
בשעות דרבנן, וצ"ע.

דף כב ע"א

קיה. בגמ' שולח אדם ירך לנכרי
וגיד הנשה בתוכו. ורש"י פירש
דכסבור הישראל שניטל גידה
הואיל ומתחת יד הישראל יצתה
ויאכלנה בניה. וצריך ביאור
דאם ראה שהישראל אינו אוכל
בהמה זו בעצמו אלא נותנה
לנכרי היה עליו להבין שיש בה
איזה דררא דאיסורא שלכן
נותנה לנכרי, ולמה יחשוב

הישראל שאין בה חשש ושניטל גידה ויאכלנה כך, וצ"ע.

קט. בגמ' הניחא למ"ד יש בגידין בנותן טעם וכו'. צריך ביאור דאפי' אם אין בה בנותן טעם מ"מ חזינן דהתירו גיד הנשה בנבילה וכך יש להתירה גם בכשירה דחזינו היתר הנאה בה. ועיין רש"י שביאר דכיון דאין בה בנותן טעם לאו נבילה מיקרו אלא כעצמות דהן עין בעלמא, והיינו דכלל לא חזינו בנבילה היתר הנאה דהא לא מיקרו נבילה.

קכ. בתוד"ה מה מים בא"ד ולא תאכל ידיה היינו אכילה ולא הנאה. היינו אפי' דלכאורה יש חילוק ברור בין דם קדשים לדם חולין דדם קדשים לא נשפך כמים וודאי לא איתקש למים, מ"מ מכך דלא חילקה התורה בלשון האיסור שנקטה בין חולין לקדשים, משמע דמיירי באותו איסור וכמו שבדם חולין אין בו איסור הנאה ד'לא תאכל' לא נכלל בו איסור הנאה, כך גם בדם קדשים דגם נקט ביה 'לא תאכל' לא נכלל בו איסור הנאה.

דף כב ע"ב

קכא. בגמ' הואיל וכתב לכם שלכם יהא וכו' השתא דכתיבי הנך קראי לכם למה לי. לכאורה יקשה דלא היה לו לכתוב לכם ולא לכתוב וערלתם ערלתו ערלים ואנן הוו ידעינן דאסור בהנאה, ולמאי בעינן ריבוי ואח"כ מיעוט. ואח"כ שהקשה השתא דכתיבי וכו' לכאורה גם יקשה דודאי בעינן לכם לרבות דשלכם יהא דאל"כ למאי בעינן מיעוט של וערלתם וכו', ולמה הקשה לכם למה לי. ונראה הביאור בזה דבאמת לכם בא לרבות הנטוע לרבים וכדלקמן רק כדי שלא נטעה ונלמד ממנו דלומר דשלכם יהא הוא בא, לכן מיעטנו וערלתם ערלתו ערלים דבאמת אין זה שלכם, ועכשיו ש'לכם' מיותר לכן הקשו למה לי, וזה תירצו דלרבות את הנטוע הוא בא.

קכב. בתוד"ה ואבר מן החי בא"ד דמה שמחזיק לו העכו"ם טובה חשיב כמשתכר. עיין בתוס' לעיל (כב. ד"ה ור"ש נמי) דאמר לגבי שולח ירך לנכרי דלר"י דסבר דאסור לתת להם מתנת חנם מ"מ כשמיירי בשכינו

מותר כיון שהוא כמוכרו לו, ולכאורה מכאן משמע דלכל עכו"ם שהוא נותן לו חשיב כמשתכר כיון שמחזיק לו טובה על כך, וא"כ באיזה אופן סבר ר"י שאסור לתת מתנת חנם, הרי בכל גוונא חשיב כמשתכר. ונראה לתרץ דר"י מיירי בנותן לו שלא בפניו וכמו שכתב תוס' לקמן, דבזה לא שייך שיחזיק לו טובה על כך דהא הוא אינו יודע מי נתן לו.

דף כג ע"א

קכג. בגמ' והרי תרומה דרחמנא אמר וכל זר לא יאכל קודש. לכאורה היה צריך להקשות כן גם על חזקיה דבלא יאכל מודה הוא שאיסור הנאה במשמע, וא"כ למה הקשו לקמן ואידך דהיינו חזקיה האי תרומתכם למאי נקט לה. והביאור הוא דרק כשכתוב 'לא יאכל' דמשמעותו שלא יהא בו היתר המביא לידי אכילה, הוא דנכלל בו איסור הנאה אבל כאן דכתיב 'לא יאכל' אין בו משמעות אלא של איסור אכילה, ולכן אין קושיא זו אלא על ר' אבהו.

קכד. בגמ' מידי ולא דבר אחר כתיב. וביאר רש"י דמאי מיעוט כתב הכא. וקשה דהא כך הוא בכל מיעוט דבזה דכתב דבר מסוים מזה ממעטים מה שלא נכתב בו, ומאי קשה דמאי מיעוט כתב הכא, וצ"ע.

קכה. בגמ' שיכול למלאכת גבוה יהא מותר למלאכת הדיוט יהא אסור. ביאר רש"י דמשום דלגבוה אין איסור הנאה בסתם חלב לכן גם בנבילה לא יהא אסור, אבל בהדיוט דבסתם יש בה איסור הנאה הו"א דגם בנבילה יהא אסור בהנאה. ועיין בקובץ שיעורים שכתב דגם לולא טעם זה לגבוה סברא הוא שלא יהא אסור כבהדיוט דאין בו על מי לחול האיסור, דכלפי שמיא לא שייך לאסור בהנאה. אבל הוא קשה דהרי אפשר דיחול האיסור על האדם להשתמש בנבילה לצורך גבוה, ועיי"ש.

דף כג ע"ב

קכו. בגמ' וכי אתא קרא למישרייה לנבילה בהנאה הוא דאתא. לכאורה קשה דלר"י הגלילי

דלהתיר הנאה הוא דאתא למה בעינן כלל היתר כזה גם לגבוה, דהא בהו"א אם היה כתוב רק 'יעשה למלאכה' היה מתיר רק גבוה, ולמאי בעינן היתר והא לגבוה כלל לא נאסר בהנאה. וא"ת דבשביל שהוא נבילה היה הו"א דבו כן ייאסר לגבוה בהנאה אפי' דבכשירה לא היה בו איסור הנאה, זה א"א לומר, דא"כ למה לר"ע דמ'לא תאכלו' לא משמע ליה איסור הנאה לא בעינן לימוד דגם בנבילה לא ייאסר בהנאה, וכמו דהו"א לר"י בגבוה, אלא משמע דאין לחשוש לאיסור הנאה בנבילה יותר מכשירה, וא"כ הדרא קושיא לדוכתא למה לר"י בהו"א בעינן יעשה למלאכה להתיר גבוה בהנאה, וצ"ע.

קבו. בגמ' חזקיה נפיק ליה מלא יאכל ור' אבהו נפיק ליה מנבילה. לכאורה קשה דהרי גם לר' אבהו היה לו ללמוד איסור הנאה מלא תאכלו כמו שחזקיה לומד מלא יאכל, ולמה ליה ללמוד דבר זה מנבילה. והביאור הוא דרק לחזקיה מה שלומד מלא יאכל היינו ממשמעותו של

יאכל דהיינו שלא יהא היתר המביא לידי אכילה, אבל לר' אבהו אין זה לימוד ממשמעות הכתוב אלא מזה שבנבילה אפי' שכתוב שם רק לא תאכלו מ"מ בעינן קרא למעט בה איסור הנאה, משמע דמלא תאכלו למידים גם איסור הנאה וכך גם כאן.

קבת. בתוד"ה מאי בינייהו בא"ד וכי תימא כיון דמרבין ליה לאכילה וכו'. היינו דיש חילוק אם ריבוי הוא על איסורי חמץ הרגילים וממילא למידים מהם כל הדינים שיש באיסור חמץ, או שהוא לימוד חדש וא"כ לכל פרט בעינן לימוד לעצמו. וזה רצה תוס' לתרץ דאין זה לימוד חדש אלא ריבוי וא"כ ממילא למידים בה גם איסור הנאה לכו"ע. ודחה תוס' דזה א"א לומר דאם היה זה ריבוי ולא לימוד חדש למה אין בו כרת, אלא מוכרח דלימוד לעצמו הוא וממילא רק לר' אבהו דמלא תאכלו למידים גם איסור הנאה יש לכך לימוד, אבל לחזקיה דלא תאכלו הוא רק איסור אכילה אין לו לימוד לאיסור הנאה

בחמץ נוקשה וחמץ ע"י תערובת, וא"כ חילוק גדול יש בין ב' השיטות.

דף כד ע"א

קכט. בגמ' אמר קרא ושרפת את הנותר נותר בשריפה ואין כל איסורין שבתורה בשריפה. קשה דמ'נותר' למידים דדווקא נותר בשריפה ו'לא יאכל' עדיין מיותר ללמוד ממנו על איסור הנאה לשאר איסורין, ומאי קושיית הגמ' עכשיו. ועוד דמ'לא יאכל' ממילא קשה איך נלמד ממנו דשאר איסורין אינם בשריפה, הרי אין בו שום משמעות לכך, ובשלמא לעיל דלמידים מ'בקודש באש תשרף' יש לכך משמעות דרק בקודש בשריפה אבל כאן קשה. ולאביי לקמן ניחא דבאמת מ'הנותר' למידים על שריפה דשאר איסורין וכמשמעות הכתוב, אבל להו"א קשה, וצ"ע.

דף כד ע"ב

קל. בגמ' שאם הניח חלב של שור הנסקל ע"ג מכתו שהוא פטור וב"ש אוכל חלב חי. והביאור

למה אוכל חלב חי כ"ש שפטור, זהו משום דהמניח על גבי מכתו יש לו כן הנאה בזה אפי' דאין זה דרך הנאתו לכו"ע, אבל באוכל חלב חי גם לו עצמו אין בזה הנאה ולכן כ"ש שהוא פטור בכך.

קלא. בגמ' אלא הכא משום דזיעה בעלמא הוא. היינו אע"פ דאם היה זה דרך הנאתן היה חייב עליו דהיה נחשב כפרי וכמו דעל זיתים וענבים כן חייבים וכן נחשב כפרי, מ"מ כיון דהטעם דפטור הוא משום דעכשיו שאין זה רגילותם אינו נחשב כפרי, ממילא אין ראיה דבכל שאינו דרך הנאתו שיהא פטור עליו.

קלב. בתוד"ה אמרת ק"ו בא"ד משום דמפורש בהדיא בקרא היתר הנאה. היינו דדווקא היכא דיש מצד אחד היקש דלא כתיב ביה בהדיא לא לאיסור ולא להיתר ומצד שני יש היקש דכתיב ביה בהדיא איסור, אז אולינן לחומרא ולאסור בהנאה, אבל כאן דכתיב בשניהם להדיא אחד דמותר בהנאה והשני דאסור היה הו"א דכן אולינן לקולא, וקמ"ל ק"ו דגם בכהאי

גוונא אזלינן לחומרא ולאסור בהנאה בקדשים.

קלג. שם בסו"ד אי נמי דנין חולין מחולין ואין דנין חולין מקדשים. קשה דלעיל בתום חזינן דלגבי ההיקש להנאה אזלינן לחומרא וכקדשים ולא לקולא וכחולין, והרי אמרינן עכשיו דדנין חולין מחולין ולא חולין מקדשים. ואפשר דבאמת גם לכך היו צריכים הק"ו כדי שלא תאמר כבכל מקום דדוקא חולין מחולין בעינן ללמוד ובאמת לגבי איסור הנאה יש כן ללמוד חולין מקדשים.

דף כה ע"א

קלד. בגמ' לעולם דאיכא סכנה ואפי' הכי עצי אשירה לא דתניא ר"א אומר וכו'. היינו דמכאן משמע דמשום אהבת הבורא אסור להשתמש במה שהוא שונא אפי' כשהוא בכל נפשך. וקשה דלמאי בעינן ללמוד דוקא מדברי ר"א הרי מן הפסוק עצמו דכתיב 'בכל נפשך' למידים כן, ומה הוסיף ר"א ללימוד זה. ועיין בר"ן ורבינו דוד מפני יהושע שהקשו כן

ובתירוצם שם. ואולי יש לומר דבלא לימודו של ר"א הו"א דלכך כתב גם בכל נפשך וגם בכל מאודך לומר דבכל נפשך הוא כמו בכל מאודך דהיינו דמיירי בהנאות שהגוף מתאוה ומוב לו בהם דזה אסור כשהוא נוגד אהבתו יתברך כמו דבכל מאודך מיירי בהפסד של הנאות, אבל כשמייירי בסכנה לנפשו ולא בהנאות גרידא אפשר דבו לא נאמר בכל נפשך, וכמו דאמרינן וחי בהם ולא שימות בהם, וא"כ אין ראייה דבעצי אשירה אסור להשתמש בהם אפי' במקום סכנה, וקמ"ל ר"א דמה דכתיבי שניהם הוא משום דמיירי בדבר החביב עליך ולומר דאפי' אם גופך חביב עליך יותר מ"מ אפי' במקום סכנה אסור ומשום אהבתו יתברך, ולא שמיירי בשניהם בהנאות אלא דיש שממונם חביב עליהם יותר מגופם ולכן כתב גם בכל מאודך.

קלה. בתוד"ה הואיל בא"ד ומשקה לא היה לו שעת הכושר. היינו דמשקה מיירי רק מן הגידולים של כלאים דהרי מן הזרעים אין

יוצא משקה, ובהם באמת לא היה שעת הכושר, דרך בזרעים של כלאי הכרם היה שעת הכושר.

דף כה ע"ב

קלז. בגמ' האי אישתא צמירתא כשעת הסכנה דמיא. צריך ביאור דאם הוא דבר שיש בו סכנה היה לו לומר האי אישתא צמירתא שעת הסכנה הוא ולמה אמר כשעת הסכנה דמיא, ואם אינו סכנה למה יהא באמת מותר כשעת הסכנה. ועוד קשה דאם הוא שעת הסכנה ממש למה תמה על מעשיו מר בר רב אשי. ואפשר דאין זה ממש שעת הסכנה רק דיכול לבוא לידי סכנה ולכן אמר דהוא כשעת הסכנה דמיא ואפי' דעכשיו אינו סכנה.

קלז. בתוד"ה אף נערה בא"ד אבל לעשות מעשה כגון שאומר לה וכו'. קשה דמניין לר"י דכך מיירי כאן דאמר לה לעשות מעשה, וגם אם תאמר דלקיים הגירסא דכתיב 'תהרג' לכך ניהא ליה לאוקים בהכי, מ"מ קשה דהא מן הכתוב משמע

דהיא לא עשתה מעשה ואפי' להתנגד ניסתה דהא כתיב 'צעקה ואין מושיע לה', וא"כ מניין דבאמר לה לעשות מעשה מיירי, וצ"ע.

דף כו ע"א

קלח. בגמ' אלא אמר רב פפא קול ומראה אין בהם משום מעילה וכו'. היינו דיש חילוק בין ריח לקול ומראה, דבריה יש בו ממש דהריח נגרם ע"י חלקים קטנים היוצאים מן הסממנים, וכשמריח מהם הרי השתמש בממשות שלהם, ולכן אם משתמש בהם לפני שנעשה מצוותו יש בו משום מעילה, וכאן שאמרו שאין בהם משום מעילה מיירי אחר שנעשה מצוותו דכבר אינו בכלל קדשי ה' דממילא לא שייך בו מעילה, אבל בקול ומראה אין בהשתמשותו שום ממשות, ולכן בהם בכל גווני אינו מועל. אבל א"כ קשה למה בר קפרא כרך שלושה דברים אלו יחד דהא מה שאין בהם משום מעילה אין טעמם שווה. וכבר הקשו כן האחרונים ועיין בתירוצם. ונראה לתרץ דבאמת כן טעמם

שווה דבכולם אין זה נקרא
משתמש בהקדש, רק דמה
שהביאם לכך שאינם חפצי
הקדש בזה נשתנו אלו מאלו,
דקול ומראה אינם חפצי הקדש
כיון דאין בקול ומראה ממשות
של חפצי הקדש, ומשא"כ ריח
מה דאינו חפצי הקדש זה משום
שכבר נעשה מצוותו.

קלט. ברש"י ד"ה אין בהם משום
מעילה, דאורייתא הואיל ואין
בהם ממש. לכאורה קשה דהא
לקמן ביאר רש"י דבריה כן יש
בו ממש, דהא יוצא ממנו חלקים
באור שממנו הוא מריה, ואיך
בהו"א סברו דאין בו ממש.
ונראה דבהו"א סברו דהחלקים
שיוצאים מן הסממנים באור
אינם בכלל ממשות הקטורת
אלא רק הסממנים עצמם הוא
ממשות שלהם, וזה תירצו דכן
הוי מחפצי הקדש עצמם
וממשות שלהם הוא.

דף כו ע"ב

קמ. בגמ' הא לא דמיא אלא להא
וכו'. צריך ביאור דאחר
שמתרץ רב פפא דכתיב עבד

וקרינן עובד וכו' למה בעינן כלל
ראיה מפרה אדומה, ובלא רב
פפא גם בפרה אדומה יקשה
כמו כאן, וא"כ מה הואיל
הראיה מפרה אדומה לכאן.
ועיין בתוד"ה הא דבאמת אין
משם ראיה יותר מכאן, רק
דדברי רב פפא היה לגבי פרה
אדומה והיא משום דהוא משנה,
ולכן הביא המשנה והביאור
עליו משם, וכך יש גם לפרש
כאן.

קמא. בגמ' אימור דשמעת ליה וכו'
זה וזה גורם מי שמעת ליה.
לכאורה תמוה הוא, דהא רבי
ורבנן הם החלוקים כאן בהמשך
דברי המשנה, ואיך שייד לומר
דלשניהם לא סבירא להו
כהרישא של המשנה דאמרינן
דבחדש יותין, הרי בכל מקום
אחד מן התנאים החלוקים
במשנה הרישא כסברתו הוא,
ורק היכא דכתיב בהדיא על
דברי הרישא דברי כך וכך שייד
לומר דהחלוקים אח"כ לא
סבירא להו כוותיהו, ולמאי
בעינן שמועה מיוחדת דרבי זה
וזה גורם גם אסור, וצ"ע.

מבי מדרשא

העדרות הלומדים מבני קהילתינו

דף ד.

הר"ר דוד משה פרידמן הי"ו

בהערה י"ג באיבעיא של הגמ' בהמשכיר בית לחבירו ב"ד על מי לבדוק, דחקשית על דברי התוס' (ב.) דטעם הבדיקה הוא משום שמא יבוא לאוכלו, דמה החשש כאן על המשכיר שלכן יש לו לבדוק דהא אין בכהאי גוונא לחשוש שמא יבוא לאוכלו דהא הוא אינו דר שם. וכתבת שם דלרש"י כן ניהא, ועל זה יש להעיר דבאמת הקושיא הוא אפי' לשיטת רש"י דהוא סובר שהבדיקה הוא כדי שלא יעבור בב"י ובב"י, דאפ"ה קשה מא האיבעיא של הגמ' כאן, הרי רש"י פירש את האיבעיא בד"ה חובת הדר דהכא מיירי שכבר ביטלו את החמץ ולכן אינו דומה למזוזה, שמדאורייתא צריך השוכר לקבוע את המזוזה ומשא"כ הכא שזה רק דרבנן אז האיבעיא על מי רבנן הטריחו לבדוק, עכ"ל. וא"כ שפיר קשה אפי' לרש"י מה האיבעיא דהא חשש כל יראה כבר אין כאן, ובשביל החשש שמא יבוא לאוכלו שרק הוא נשאר ודאי שרק השוכר צריך לבדוק שרק אצלו יש את החשש של יבוא לאוכלו, וצ"ע.

דף כא.

הרה"ג ר' א חנניה אורלנציק שליט"א ראש כולל בקרייתינו

בגמרא על הא דאמרינן במשנה ומוכרו לנכרי, דהקשו דפשיטא הוא ותירצו דבא לאפוקי מדברי ב"ש דסוברים דלא ימכור אדם חמיצו לנכרי אא"כ יודע שיכלה קודם הפסח, וקמ"ל דהלכה כב"ה. וקשה דהא אמרינן דב"ש במקום ב"ה אינה משנה וא"כ מה חידוש חידשה המשנה דכב"ה אולינן ולא כב"ש, והדרא קושיא לדוכתא דפשיטא הוא.

מבי מדרשא

הערות הלומדים מבני קהילתינו

הרה"ג ר' נחמן הרשקוביץ שליט"א ר"מ בשיבתינו הק' על הקושיא הנ"ל לפום ריהטא יש לתרץ דאפי' דאמרינן בכולי ש"ס דב"ש במקום ב"ה אינה משנה, מ"מ איתא בכללי התלמוד דזה נאמר רק לגבי לקבוע הלכה כמותם דודאי אזלינן כב"ה ולא כב"ש, אבל לומר דאינם נחשבים לשיטה כלל זה ודאי אינו, וא"כ ודאי חידוש הוא שחידשה המשנה ולאפוקי מדברי ב"ש אתא.

אמר הכותב: עוד נראה לי לתרץ בקושיא הנ"ל, דאפי' אם נאמר דהכלל דב"ש במקום ב"ה ממש כפשוטו הוא מ"מ אפשר לתרץ דכאן נשתנה הכלל ודלא כבכל מקום, דהא חזינן דר' יהודה בן בתירה לפי' רש"י סבר כב"ש, וא"כ כאן ודאי א"א לומר דדברי ב"ש אינה משנה כלל דהא ר"י כוונתו סבירא ליה, וזה חידשה המשנה דמ"מ אזלינן כב"ה ולא כב"ש ור"י. אבל עיין תוס' דר"י סבר דדברי ר' יהודה כשיטת ב"ה הוא, ולדבריו לא ניחא תירוץ זה.